

ב. הפריש מעות ל'תודה' ונתותרו – מביא בהן לחם, כי גם הלחם בכלל 'תודה' שהפריש עבורה (והקריב על זבח התודה חלות...).

הפריש מעות ל'לחמי תודה' ונתותרו – אין מביא בהן תודה, שהתודה אינה קרויה 'לחם'. ומביא לחם אחר באותן מעות שניתותרו, אם יאבד לחם זה. ולשיטת רש"י (בפסחים יג) יכול להביא בו לחם לתודה אחרת (ע' חו"א מנחות מב, כג; חו"ב יא, יט).

ג. תודה שנתערבה בתמורתה – יביא לחם עבור אחת מהן ויתנה שיהא הלחם בא בשביל התודה שביניהם. מתה אחת מהן; אם אמר 'הרי עלי', הלא חייב להביא בהמה נוספת לאחריותו, הלכך יביא עמה לחם ויתנה שאם זו שנשארה קיימת היא התודה – יהא זה לחמה [וזה האחרת שמביא – לאחריות בעלמא]. ואם הנשארת היא התמורה, הרי בהמה זו שהפריש עתה – היא תודתו וזה לחמה.

אמר 'הרי זו' – אין לו תקנה [שאיין יכול להביא אחרת בתנאי של אחריות, שהרי אין אחריות לנדבה. ולא בתנאי שלמים – שממעט זמן אכילתם, וכן אין שייך להפריש לכתחילה להיות 'נותר', ולא להתנות שאם פטור יהא הלחם חולין – משום הכנסת חולין לעזרה].

א. כתב הרמב"ם שתרעה זו הנשארת עד שיפול בה מום. והראב"ד השיג. וכנראה לשיטתו תמות ותיקבר (עפ"י חו"א).

ב. לפי המבואר בהמשך הסוגיא, למאן דאמר 'שיירו' – משוייר, יש תקנה להפריש בהמה מעוברת וכו' (וע' חרושים ובאורים יב).

ג. תודה שאבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאה הראשונה ונתערבו זו בזו, כיון שצריך להביא אחת עם לחמה, אם מתה אחת מהן צריך להביא האחרת עם לחם, ויש בה משום 'בל תאחר' [שלא כתודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת שאיין בה 'בל תאחר' כי אי אפשר להביא את הנשארת] (רש"ש ר"ה ה עפ"י הגמרא שם).

דף פא

קמ. א. מה נחשב כהפרשה תחילה למותרות שאיין שייך לעשותה?

ב. האם יש לחוש לאיסור הכנסת חולין בעזרה בהפרשת שמונים חלות לתודתו, על מנת שיתקדשו ארבעים מתוכן?

ג. המפריש חטאת מעוברת – האם יכול להתכפר בוולדה? המפריש בהמה מעוברת לתודה – האם מביא עם הוולד לחם אם לאו?

א. אין מפרישים תחילה למותרות, כלומר להפריש בהמה מלכתחילה שתעשה מותר, כגון מפריש בהמה עם לחמה במקום הספק ומתנה שאם כפי צד אחד בספק, תהא זו מותר. ואולם אין בכלל זה המביא בהמה מעוברת והוולד לכשיוולד יעשה מותר – כיון שבשעה שמקדיש יש כאן גוף אחד שמקצתו קרב.

ב. דבר שנעשה לצורך הקרבן, אין בו חשש הכנסת חולין בעזרה [וכעין זה הלל הזקן היה נוהג להקדיש קרבנו בתוך העזרה, ומכניסה לעזרה כשהיא חולין – שלצורך כזה מותר (עפ"י רש"י כת"י, ועתוס)].

ולכן אין איסור חולין בעזרה בהקדשת ארבעים חלות מתוך שמונים לתודה.

התוס' צדדו (לפירוש הצ"ק) שלפי ר' יוחנן יש חשש חולין בעזרה. ואולם נראה שזה רק כשאופה

בעזרה, אבל אופה בחוץ [לריו"ח שמכשיר] ומכניס רק ארבע חלות לתנופה, אין חשש בזה. אלא שלשיטת התוס' לעיל עת: (ואין נראית כן שיטת רש"י והרמב"ם) שצריך להפריש י"א חלות מכל מין, נמצא מכניס חולין. אך אפשר שכאן מדובר כשמפריש ארבעים מסוימות מתוך שמונים ואין כאן תערובת. וצ"ע.

ג. המפריש חטאת מעוברת – אמר רבי יוחנן: רצה בה מתכפר רצה בוולדה מתכפר [אם מטעם עובר לאו ירך אמו, והרי הוא כמפריש שתי בהמות, אם מטעם 'אדם מתכפר בשבח הקדש']. המפריש בהמה מעוברת לתודה; אם נוקטים עובר לאו ירך אמו, ואילו שייר את הוולד מלהקדישו – משוייר, הרי זה כמקדיש שתי תודות לאחריות (דומיא דחטאת בכה"ג (הריד"ו)). אך אולי י"ל שכונתו להפריש שתי תודות ויתחייב להם לכל אחד. וצ"ע. ואם נוקטים שיירו אינו משוייר, הרי הולד קרב ללא לחם כדין שאר ולדות-תודה. ולדברי רבי יוחנן שאדם מתכפר בשבח הקדש, אם מקריב הולד תחילה – טעון לחם (כדלעיל פ).

המפרשים דנו בדעת הרמב"ם אם סוברים שיירו משוייר אם לאו – ע' לחם-משנה פסוה"מ ד; שעה"מ גניבה ב; קרן אורה מנחה טהורה ושפת אמת.

קמא. האם אפשר להביא קרבן תודה ולחמה ממעשר שני?

כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין (כפי שדרשו להלן פב"ג). הלכך האומר 'הרי עלי תודה' אין יכול להביאה ממעשר. אבל אם פירש בנדרו או נדב להביא תודה ממעשר – רשאי, והוא הדין ללחמה (שהתודה קרויה שלמים, ושלמים נקנים ממעות מעשר כפי שדרשו בגזרה שוה שם שם).

וכן הדין באומר 'הריני נזיר ואגלח ממעות מעשר שני' – נדור ואינו יוצא ידי חובתו במעשר. וכן האומר 'הרי עלי תודה ואצא בה ידי חובת חגיגה' וכיו"ב – לא יצא ידי חגיגתו, שהריהי דבר שבחובה ואינה באה אלא מן החולין (עפ"י ביצה יט-כ).

וכתבו התוס' (שם) דוקא כשהקדים ואמר 'הרי עלי', אבל אם אמר להפך: 'על מנת שאצא משום חגיגה הרי עלי תודה' – יוצא. ויש מי שצדד בדעת הרמב"ם (חגיגה ב,יד; נזירות ה,יד) שאין חילוק בדבר (ע' חדושים ובאורים ביצה שם).

ע"ע בפרטי דין 'דבר שבחובה' לענין חגיגה ושמחה – בחגיגה ז-ח ופסחים עא.

וכשמביא לחם (רש"י כת"י, רמב"ם. וכבר העירו המפרשים ע"ד פרש"י האחר) מן המעשר – לא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני בלבד (דומיא דשלמים).

אף בדיעבד, כשהביא מחטי מעשר – לא קדשו (חדושים ובאורים יב).

נחלקו אמוראים האם יכול להביא לחם מחטים הלקוחות ממעשר שני.

נראה שהלכה כרב נחמן ורב חסדא ור' זירא שרשאי להביא מחטים הלקוחות ממעות מעש"ש. כיון שהם רבים כנגד היחיד – רבי ירמיה. ועוד שהם רבותיו, ואין הלכה כתלמיד במקום הרב (לקוטי הלכות. וכ"כ ביד דוד ובמנחה טהורה [אלא שכתב שם דעות ר' ירמיה ור' זירא בהיפוך. וצ"ע]. ואולם בספר קרן אורה כתב שנראה מדברי הרמב"ם שפסק כרבי ירמיה. ופרש שהרמב"ם סמך על דברי הירושלמי. וכן דעת המרכה"מ וח"ג).

קמב. מה הדין בנדרים דלהלן:

- א. 'הרי עלי תודה' – האם מביא מן החולין או רשאי אף מן המעשר?
 - ב. 'תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר'.
 - ג. 'תודה מן המעשר ולחמה מן החולין'.
 - ד. 'תודה ולחמה מן המעשר'.
 - ה. 'הרי עלי לחמי תודה'.
 - ו. 'הרי עלי תודה בלא לחם'.
 - ז. 'הרי עלי זבח בלא נסכים'; 'נסכים בלא זבח'.
- א. 'הרי עלי תודה' – יביא היא ולחמה מן החולין, ככל שאר דבר שבחובה שאינו בא אלא מן החולין.
- ב. 'תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר' – יביא היא ולחמה מן החולין, שכיון שנתחייב בתודה, נתחייב להביא גם לחמה מן החולין, כי חיוב הלחם נגרר אחר התודה, ודבריו האחרונים אינם מועילים. אפילו לבית הלל אין אומרים כאן 'נדר ופתחו עמו', כיון שדעתו לחזור בו ואין מועילה בזה חרטה אפילו בתוך כדי דיבור (תוס').
- ג-ד. 'תודה מן המעשר ולחמה מן החולין'; 'תודה ולחמה מן המעשר' – יביא כמו שאמר אם ירצה, שהתודה יכולה לבוא מן המעשר (גזרה שוה שם שם שלמים ממעשר, והתודה הריהי שלמים). ואם רצה להביא שניהם מן החולין – מביא.
- ה. אמר רב הונא: האומר 'הרי עלי לחמי תודה' – מביא תודה ולחמה, שיודע שאין לחם ללא תודה, ונקט בדיבורו את סוף הדבר, וכאילו נדר שניהם ומביא שניהם מן החולין (עפ"י תוס'). אבל אם פרש 'הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני' – אינו חייב אלא לחם. אמר בפירוש 'הרי עלי לחם בלא תודה' – נראה שדינו כאומר 'תודה ללא לחם', וכדלהלן (עפ"י תוס' ושטמ"ק בשם מהר"ם).
- ו. 'הרי עלי תודה בלא לחם'; מבואר בסוגיא שלדברי בית שמאי [שהאומר 'הרי נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה' – נזיר], כופין אותו ומביא תודה ולחמה. ולדברי בית הלל [שאינו נזיר] – פטור, שהרי זה נדר ופתחו עמו, כי לא נדר אלא בלא לחם.
 - ואולם אם אומר אילו הייתי יודע שאין נודרים כך, הייתי נודר ואומר 'תודה עם לחם' – אין כאן פתח חרטה, וכופין אותו להביא שניהם (ריו"ח). ואין מבואר שחוקיה חולק. ע' שפ"א. ואומרים לו שלא יהא רגיל לידור כן (כפירוש רבא לברייתא).
- ז. 'הרי עלי זבח בלא נסכים'; לבית שמאי, כופין אותו להביא זבח ונסכים. ולבית הלל – הרי זה נדר ופתחו עמו, אא"כ אומר אילו הייתי יודע הייתי נודר גם נסכים – כופין אותו להביא שניהם. 'נסכים בלא זבח' – מביא כמו שאמר.